

Prestasjonsidentitet eller forventning til Gud

Av Olof Edsinger

«Som Far har sendt meg ...»

Når Jesus sender ut sine disipler gjør han det med ulik formulering i de forskjellige evangeliene. I Johannesevangeliet uttrykker han seg slik. «Som Far har sendt meg, sender jeg dere.» (Joh 20:21). Med denne betydningsfulle formulering retter han lyskasteren på noen sentrale sannheter som har med lederskap å gjøre:

- Som disipler av Jesus er vi sendt på samme måte som han var sendt. Som Jesu representanter går vi ut verden i Guds navn, ikke vårt eget.
- Som disipler har vi også blitt sendt med samme *ressurser* som de som stod til disposisjon for Jesus. Også vi har blitt fylt av den hellige Ånd. Også vi har fått i oppdrag å gjøre Guds rikes gjerninger i denne verden (jmf. Joh 14:12-14)
- Og ikke minst like viktig: Grunnen til denne utsendelsen hviler på vår relasjon til vår himmelske Far. Selv når vi er midt i vårt arbeid for Herren kan vi derfor hvile. Vi gjør ikke det vi gjør for at vi vil bli noe, men fordi vi ved troen på Jesus allerede *er* noe.

Både som disipler og som ledere trenger vi stadig å komme tilbake til disse sannhetene fra Guds ord. Ikke bare fordi de er sanne, men også fordi synden i vårt indre gjør at vi så lett mister de av syne. En av syndens mest grunnleggende konsekvenser er det at vi bygger vår identitet på egne prestasjoner i stedet for Guds nåde. Gjennom syndefallet har vi blitt *human doings* i stedet for *human beings*, og vi gir oss selv verdi gjennom det vi får til, i stedet for gjennom hvem som har skapt oss.

Dette skaper ikke minst trøbbel for vår rolle som ledere. Noen ganger kan det virkelig være viktig at vi som ledere fokuserer på våre prestasjoner – på de forandringer vi bidrar til, de personene vi vil bety noe for. Men det er ikke der vi skal ha vår identitet. Vår identitet skal vi ha i Herren.

Betydningen av dette er et vanlig tema i Det nye testamentet. Ingenting kan være større enn at vi er Guds barn! Det vi *gjør* må derfor være sekundært i forhold til det vi *er*. «Han har frelst oss og kalt oss med et hellig kall,» skriver Paulus og legger til: «ikke på grunn av våre gjerninger, men etter sin egen vilje og nåde, som er gitt oss i Kristus Jesus fra evighet av» (2. Tim 1:9)

Når prestasjonsidentiteten får styre

Når vi hører på det som er syndens og djevelens stemmer er det et helt annet budskap vi bombarderes med. Budskap som får ødeleggende konsekvenser om vi lar de feste seg i våre liv:

- Det viser seg i *vantrøen*, som gjør at vi vil klare oss selv uten Guds innblanding.
- Det viser seg i *redselen*, som gjør at vi har vanskelig for å la oss bli elsket – av Gud så vel som av andre mennesker.
- Det viser seg i *forkastelsen*, som gjør at vi vil kompensere for våre brister med å gi inntrykk av at vi er bedre enn hva vi faktisk er.
- Det viser seg i *stoltheten*, som gjør at vi er ikke er villige til å be om hjelp, selv i situasjoner vi vet at vi virkelig trenger det.
- Det viser seg i *usikkerhet*, som gjør at vi har vanskelig for å stole på Gud og hans vilje for våre liv.
- Det viser seg i *glemselen*, som gjør at vi konstant trenger å bli minnet på hvem vi er og hva vi har i Kristus.

Som ledere i Guds rike må vi hver dag gå i klinsj med disse destruktive mønstrene i våre egne liv. Det er en tydelig kobling mellom hvordan vi på den ene siden håndterer syndens makt over våre sinn, og hvordan vi på andre siden kan få nåden til å fullføre oppdraget som vi har blitt betrodd av vår Herre.

En av de beste beskrivelsene av hvordan et slikt lederskap er tenkt å se ut, er Oswald Sanders oppstilling av «naturlig» versus «åndelig» lederskap. Eller, som jeg selv foretrekker å uttrykke det: «Selvsentrert» versus «Gudssentrert» lederskap. Ved å stille begge sidene opp mot hverandre blir det nemlig tydelig hvilken forskjell som det faktisk er mellom et lederskap som står under syndens, versus under Jesu, herrevelde:

Naturlig (selvsentrert) lederskap

Stoler på seg selv
Kjenner mennesker
Tar egne avgjørelser
Er ambisiøs
Lager sine egne metoder
Liker å styre andre
Motiveres av personlig belønning

Er uavhengig

Åndelig (Gudssentrert) lederskap

Stoler på Gud
Kjenner Gud og mennesker
Forsøker å forstå Guds vilje
Holder seg selv i bakgrunnen
Finner og holder seg til Guds metoder
Har sin glede i å lyde Gud
Motiveres av sin kjærlighet til Gud og mennesker

Er avhengig av Gud¹

Denne oppstillingen kan fungere som en slags mal vi kan teste våre handlinger og motiv mot. *Lar vi prestasjonsidentiteten fungere som en norm, eller har vi vår forankring i Gud og hans*

¹ J. Oswald Sanders, *Spiritual Leadership* (Moody Press 1994), 29. (Egen oversettelse.) Boken har sidan den først ble gitt ut solgt mer enn 750 000.

kraft? Svaret på dette spørsmålet får konsekvenser for både lederskapet vårt og livet generelt.

Helbredelse av gudsbildet

Spenningen mellom et selvcentrert og et Gudssentrert lederskap går tilbake til kløften som ble til ved syndefallet – en kløft mellom Gud og mennesker som i stor grad handler om vår redsel for, vår mistillit mot, og vår fordømmelse av, den Gud som har skapt oss.

En direkte konsekvens av syndens makt i våre liv kan derfor sies å være at vi trenger å *fornye vårt Gudsbilde*. Bare om vi stoler på den Herre som vi tjener, tør vi å slippe taket på vår prestasjonsidentitet. Bare da tør vi å legge vårt liv i Guds hender uten reservasjoner.

Som ledere kommer vi stadig til å havne i situasjoner der det får betydning om vi har vårt håp forankret i Gud og hans løfter, eller om vårt håp er forankret i oss selv – i vår egen erfaring, vår egen visdom, vår egen kraft. Faktum er at dette kommer til å påvirke alle valgene vi tar. Det er akkurat dette som er poenget med Oswald Sanders oppstilling av naturlig versus åndelig lederskap.

Men det er også andre måter å uttrykke dette på. En måte kan være; *det er avgjørende om vi kommer til Gud som vår slavedriver eller som vår gode Far i himmelen*. Eller en annen måte: Er det av plikt at vi søker Guds vilje for vår tjeneste – eller er det av takknemlighet for hva han har gjort for oss gjennom Jesus Kristus?

I Jesu lignelse om den bortkomne sønnen møter vi en far og hans to sønner. Sønnen som har gitt navn til lignelsen ber om få utdelt sin del av arven, en arv som han skulle fått etter farens død. Han tar pengene og drar ut i verden, hvor han sløser bort alle pengene på et liv i synd. Når han omsider vender tilbake – blakk og utsultet – får han en overveldende mottakelse av faren, med den konsekvens at sønnen som var igjen hjemme blir skuffet og sint. I sitt sinne over farens barmhjertighet utbryter han: «Her har jeg tjent deg i alle år, og aldri har jeg gjort imot ditt bud; men meg har du ikke engang gitt et kje så jeg kunne holde fest med vennene mine. Men straks denne sønnen din kommer hjem, han som har sløst bort pengene dine sammen med horer, da slakter du gjøkalven for ham!» (Luk 15:29-30). Men på dette svarer farens hans: «Barnet mitt! Du er alltid hos meg, og alt mitt er ditt. Men nå må vi holde fest og være glade. For denne broren din var død og er blitt levende, han var kommet bort og er funnet igjen.» (Luk 15:31-32)

Jeg har mange ganger fundert på hvilken av brødre i lignelsen som har den mest tragiske skjebnen. Det som er helt klart er at sønnen som var igjen hjemme levde med et helt annet syn på sin far enn hva Jesus vil at vi skal ha av Gud. Han hadde et bilde av faren som vanskelig og gjerrig – en som ikke unner sitt barn å nyte av deres mange rikdommer. Faren selv, derimot, hadde en helt annen holdning til sine eiendeler: «alt mitt er ditt.»

Gjennom synden tror jeg at vi er mange som kan kjenne oss igjen i den hjemmeværende sønnens situasjon. At vi i virkeligheten ikke lever ut ifra bildet av Gud som han selv har gitt oss i sitt ord. Hvis det er sånn trenger vi gjenopprettelse av vårt eget Guds-bilde.

Forventing til Gud

Når jeg ser på mitt eget liv ser jeg at store deler av Jesu oppfordring til oss har å gjøre med de forventningene jeg har til han i min egen hverdag. Jesus sier at vi som kristne ikke skal ha noen bekymringer «Vær ikke bekymret for livet, hva dere skal spise, eller hva dere skal drikke, heller ikke for kroppen, hva dere skal kle dere med» (Matt 6:25). Og apostelen Paulus oppmuntrer oss i samme ånd: «Vær ikke bekymret for noe! Men legg alt dere har på hjertet, fram for Gud. Be og kall på ham med takk.» (Fil 4:6). Men på tross av disse sannhetene fra Guds ord tar jeg meg selv påfallende ofte i å ikke slippe Herren inn i mine hverdagslige bekymringer. At jeg ikke tror på hans vilje til å påvirke og forandre mine praktiske omstendigheter. Helt konkret betyr dette at jeg sjeldnere enn jeg burde kommer til Gud med bønn om veiledning og hjelp for mine «jordiske» gjøremål.

Iblant tror jeg at denne mangelen på frimodighet kan ha blitt forsterket av den teologiske tradisjonen jeg er oppvokst i. I deler av den luthersk-pietistiske fromheten synes jeg nemlig å se at det har vært en forsiktighet i møte med Gud, som man i praksis kan kalle en åndelig jantelov. Til en viss grad har dette kommet av at Guds allmakt har blitt vektlagt så sterkt av at man helt enkelt har valgt å ikke be om slike små og «simple» ting som har med våre egne behov å gjøre – eller om Guds konkrete veiledning i situasjonen man er i. Som om det skulle være hovmodig å «opprøre» Gud med våre egne bønneemner, eller at Guds velsignelse bør deles ut til viktigere ting enn oss selv.

Med tiden har jeg imidlertid kommet frem til at denne måten å forholde oss til Herren står i sterk kontrast både til Det gamle og Det nye testamentets beskrivelser av Gud. Flere av menneskene vi kan lese om i Bibelen har tydelig uttrykt hvor liten man er i møte med Gud og mysteriet med hans gjerninger. Men samtidig er Bibelen tydelig på at Gud virkelig *vil* at vi skal forventninger til han. At vi *hedrer* vår Skaper når vi som Jakob utbryter: «Jeg slipper deg ikke uten at du velsigner meg.» (1 Mos 32:26).

Årsaken til dette er enkel: *Stor forventning til Gud gir Han mulighet til å åpenbare for oss hvem Han faktisk er.* Gud lengter helt enkelt etter å få gjøre sin godhet og makt kjent for sin skapelse – inkludert oss selv!

Martin Luther skriver om denne holdningen til Gud i hans store katekisme: «*Vi kan tenke oss at den rikeste og mektigste keiser sa til en stakkars tigger at han kunne be om hva han ønsket seg. Og keiseren på sin side var forberedt på å gi ham store, keiserlige gaver. Men så var denne tiggeren så dum at han ikke ba om noe mer enn en skje suppe. Det var da ikke mer enn rett og rimelig at han ble holdt for en uforskammet skjelm, som drev hån og spott med den keiserlige majestets befaling. Han ville nok ikke mer være verdig til å komme fram for keiserens øyne. Likedan er det med Gud, som tilbyr og lover oss så mange usigelige goder. Det blir skam og vanære for Ham hvis vi forakter Hans løfter og ikke drister oss til å ta imot noe, men neppe våger å be om så mye som et stykke brød.*»²

Når denne type sannheter får synke inn i våre sinn kan vi på dypet av vår sjel ta imot den helbredelsen vi trenger i vår kontakt med Herren – både som disipler og som ledere. Det er et avgjørende steg i vår prosess fra å ha vår identitet i oss selv og hva vi prestere, til å ha identiteten vår i Gud og hans gaver. Den Gud som «villig og uten å bebreide gir til alle.» (Jak 1:5)

Se også artiklene *Gud som Far og Gud i en narsissistisk tid.*

Spørsmål til videre refleksjon

- Hvordan kan vi fornyes i vårt egen gudsbilde?
- Lar du prestasjonsidentiteten fungere som norm, eller har du din forankring i Gud og hans kraft? Hvordan vet du det?
- Finnes det indre sår i ditt liv som kan bli helbredet ved samtale og/eller personlig forbønn?
- Tror du på den Gud som «villig og uten å bebreide gir til alle,» (Jak 1:5)?

Bibeltekster som er knyttet til temaet:

1 Mos 3:1–9

Luk 15:11–32

1 Joh 4:7–19

² Martin Luther i *Svenska kyrkans bekännelseskriver* (Svenska kyrkans diakonistyrelses bokförlag 1957), 461. (Oversatt til norsk)

For fortsatt lesing:

Guds farshjerte av Floyd McClung

Ledare i Guds rike: Bibliska principer för den kristna tjänsten av Olof Edsinger

Jakten på bekräftelse. Om vårt sökande efter att bli accepterade och hur man bygger sin självkänsla på rätt grund av Robert S. McGee